

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». (2014, жовтень 20). *Верховна Рада України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
2. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України. (2025, жовтень 3). *Внутрішньо переміщеним особам*. Офіційний вебсайт Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України. <https://www.msp.gov.ua/otrymuvacham-soc-pidtrymky/vnutrishno-peremishchenym-osobam>
3. Верховна Рада України. (2023, травень, 10). *В Україні стартувала програма «ЄВідновлення»*. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/236338.html

МОЛОДІЖНА СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТІЙКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ВІКТОРІЯ ЗАЛІЗНЮК,
д-р наук держ. упр., проф.,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування,
Державний торговельно-економічний університет

В умовах воєнного стану питання соціальної мобільності молоді набуває особливого значення. Молоде покоління є тим ресурсом, який забезпечує розвиток всіх сфер економіки та суспільного життя держави, виступає «рушійною силою» впровадження інновацій та трансформацій. Водночас, воєнний стан, повномасштабна війна обумовила нові виклики, які, в свою чергу, створюють бар'єри та ризики, що впливають на всі види мобільності молоді, і в цілому населення України. Значна кількість молоді опинилася в умовах внутрішнього переміщення або тимчасової еміграції, що безпосередньо позначається на формуванні людського капіталу України. Тому дослідження соціальної мобільності молоді в умовах війни є надзвичайно актуальним питанням для розроблення ефективних механізмів державної політики відновлення держави та державного розвитку в найближчі десятиліття.

Основним питанням дослідження особливостей соціальної мобільності молоді в Україні в умовах воєнного стану та визначення її ролі у формуванні людського капіталу є питання фокусу дослідження соціальної мобільності молоді як соціально-економічного явища. Особливої наукової уваги потребує дослідження соціально-економічних чинників та механізмів соціальної мобільності молоді в умовах воєнного стану, окрім, глобального чинника, яким виступає воєнний стан в Україні та ситуація довготривалої війни.

Під соціальною мобільністю ми приймає до аналізу якість, процес, результат процесу, критерій оцінювання вертикальних і горизонтальних переміщень індивіда або соціального об'єкта з однієї соціальної позиції в іншу [1].

Для визначення чинників соціальної мобільності в умовах повномасштабної війни, звернемось до класифікації зазначеного процесу, а саме, визначимо типи соціальної мобільності (рис. 1):

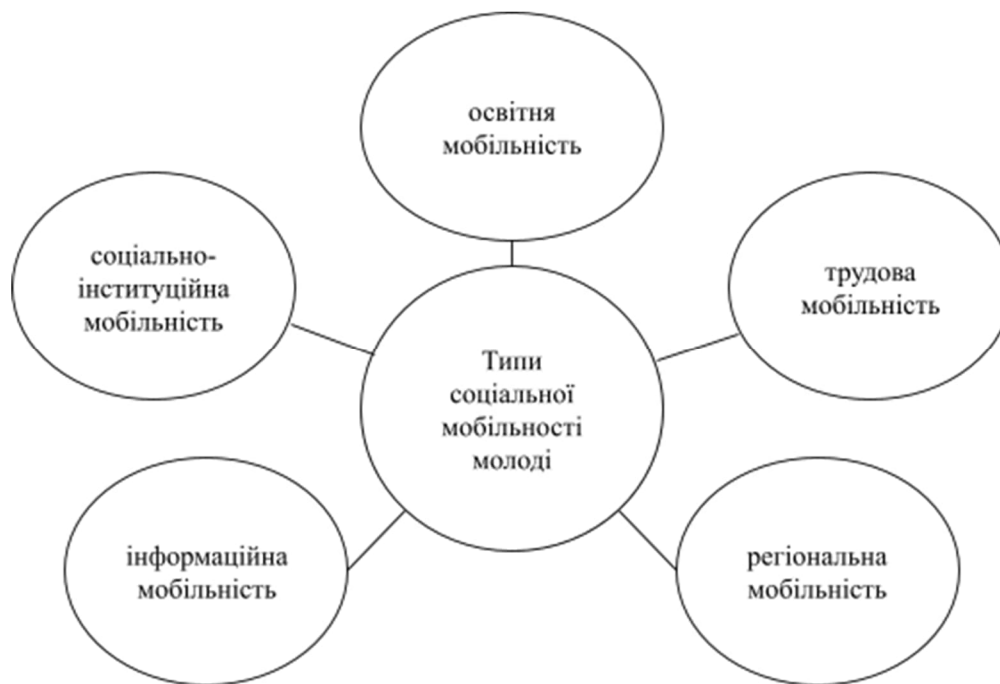

Рис. 1. Типи соціальної мобільності молоді

Джерело: [1].

Кожний тип мобільності має свої власні чинники, які зумовлюють соціальну мобільність молоді, і які зумовлюють кількісні масштаби мобільності. Воєнний стан призвів до масового переміщення населення, втрати робочих місць, руйнування освітньої інфраструктури, але водночас стимулював розвиток нових форм адаптації, самореалізації та професійної переорієнтації. Соціальна мобільність молоді в цих

умовах набула нових вимірів: вона стала не лише засобом виживання, а й інструментом національної стійкості, відтворення людського капіталу та формування громадянської активності. Соціальна мобільність, при аналізі явища через фокус формування державної політики, є ключовим фактором, що визначає як внутрішні, так і зовнішні процеси суспільного розвитку [2]. Водночас зростає роль державної політики у підтримці молодіжної мобільності через освітні, цифрові, волонтерські та підприємницькі ініціативи. В загальному аналізі ми можемо виділити дві основні функції такого процесу, як соціальна мобільність молоді: 1) зберігача (адаптивна) функція, яка допомагає пристосуватися та змінних зовнішніх умов (у тому числі, зберегти життя та здоров'я, враховуючи умови воєнного стану), та 2) розвиваюча функція (соціальна мобільність дає можливість знайти та отримати нові умови для професійного та особистісного розвитку молоді) [3].

В такому розумінні ми можемо аналізувати соціальну мобільність як чинник формування людського капіталу, що, в свою чергу, можливо розглядати в якості одного із видів публічних ресурсів. Таким чином, соціальна мобільність виступає не лише соціально-економічною категорією, а стратегічним ресурсом (публічним ресурсом) на новому шляху державотворення України.

Список використаних джерел

1. Шпекторенко, І. (2024). Соціальна мобільність як наукова проблема соціального управління: соціальні інститути, соціальні ліфти. *Аспекти публічного управління*, 12(1), 66-75. <https://doi.org/10.15421/152409>
2. Сенюра, О. (2024). Соціальна мобільність як індикатор суспільних змін: сучасний науковий дискурс. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(6), 44-51. <https://doi.org/10.15421/1724111>
3. Поплавська, О. (2025). Соціальна мобільність працівників: вплив на соціальну безпеку та сталий розвиток. *Український економічний часопис*, (9), 108–113. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-9-18>